

УДК 336:338

Федюк Людмила

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

МЕТОДИ ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВ ВІД ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Lyudmila Fedyuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

METHODS OF PROTECTING ENTERPRISES FROM INFLATIONARY PROCESSES

Інфляція - це складне економічне явище, яке супроводжується загальним і стійким зростанням цін. У періоди інфляційної нестабільності підприємства стикаються з численними викликами: здорожчанням ресурсів, зниженням купівельної спроможності споживачів, зменшенням прибутків, проблемами з плануванням, обслуговуванням боргів і залученням інвестицій. У таких умовах постає нагальна потреба у застосуванні ефективних методів захисту бізнесу від інфляційного тиску.

Перш за все, одним із ключових напрямів захисту є адаптація системи ціноутворення. У період інфляції підприємства не можуть застосовувати фіксовані ціни на продукцію чи послуги. Замість цього впроваджується гнучке або динамічне ціноутворення, яке дозволяє коригувати ціни відповідно до змін у собівартості та попиті. Часто використовуються індексація цін, автоматичне оновлення прайсів та застосування дисконтних програм для збереження клієнтів. Це дозволяє зберігати прибутковість та конкурентоздатність на ринку.

Другою важливою складовою є переоцінка активів. Інфляція значно зменшує реальну вартість основних засобів, що призводить до викривлення фінансової звітності та помилок у стратегічному плануванні. Своєчасна переоцінка нерухомості, обладнання, довгострокових інвестицій дозволяє забезпечити актуальність балансу, точніше розрахувати амортизацію, вплинути на податкові зобов'язання та покращити інвестиційний імідж компанії.

Третій інструмент — адаптивне фінансове планування. У періоди високої інфляції підприємства повинні відмовитися від довгострокових, жорстко зафіксованих бюджетів і перейти до сценарного планування. Важливо передбачати кілька варіантів розвитку подій — оптимістичний, реалістичний і песимістичний — і закладати відповідні резерви. Окремо плануються податкові зобов'язання, витрати на обслуговування кредитів та фінансування оборотного капіталу.

Не менш важливим методом є оптимізація витрат. Компанії аналізують усі статті витрат з метою скорочення зайвих або неефективних витрат. Це може включати енергоефективність, автоматизацію виробничих процесів, скорочення адміністративного персоналу, впровадження хмарних сервісів та новітніх ІТ-рішень. Завдяки цьому знижується залежність підприємства від зовнішніх ресурсів і зміцнюється внутрішній потенціал.

Управління персоналом також відіграє важливу роль у захисті від інфляційних впливів. Інфляція зменшує реальні доходи працівників, що призводить до зниження мотивації, зростання плинності кадрів і загального зниження продуктивності праці. У відповідь компанії впроваджують індексацію заробітних плат, преміальні програми, нематеріальне стимулювання, розвиток корпоративної культури. Це дозволяє зберегти професійний персонал і підтримувати стабільність у колективі.

Для підприємств, що працюють із зовнішніми ринками або мають кредитні зобов'язання, актуальними стають методи управління валютними й процентними ризиками. В таких випадках компанії застосовують валютне хеджування, відкривають рахунки у стабільних валютах, укладають контракти з фіксованими цінами або

коротким строком дії. Також змінюється стратегія фінансування — більший акцент робиться на використанні власного капіталу, венчурного фінансування або партнерських програм замість дорогих банківських кредитів.

У сучасних умовах важливим напрямом є диверсифікація — як продуктова, так і ринкова. Підприємства розширюють асортимент, впроваджують нові продукти, шукають альтернативні сегменти ринку або географічні зони збуту. Це дозволяє частково компенсувати зниження попиту в одній галузі за рахунок зростання в іншій. Також компанії активізують онлайн-продажі, що дозволяє швидше адаптуватися до змін споживчих уподобань.

Інфляція також змушує підприємства переглядати внутрішні й зовнішні угоди. Зокрема, змінюються умови контрактів з постачальниками, терміни постачання, графіки платежів, застосовуються штрафи або бонуси за дотримання умов. Це допомагає краще контролювати фінансові потоки та мінімізувати касові розриви.

Варто зазначити, що хоча інфляція створює багато ризиків, вона водночас стимулює підприємства до інновацій. У прагненні знизити витрати й зберегти конкурентоспроможність компанії впроваджують новітні технології, автоматизують виробництво, переходять на нові бізнес-моделі, наприклад, платформенну або підписну.

Таким чином, ефективний захист підприємств від інфляційних процесів передбачає комплексний і системний підхід. Лише поєднання стратегічного бачення, фінансової гнучкості, оперативного реагування та інновацій дозволяє зберігати фінансову стабільність, інвестиційну привабливість і конкурентні позиції на ринку в умовах нестабільного економічного середовища.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: навчальний посібник. К.: Знання, 2021. 504 с.
2. Державна служба статистики України. Індeksi споживчих цін, виробничі витрати та фінансові показники підприємств. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
3. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. № 1. С. 14-24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254>
4. KPMG Ukraine. Corporate Finance in Inflationary Times: звіт про методи адаптації фінансового планування в умовах інфляції. — 2022. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home.html>
5. Ромер Д. Основи макроекономіки. — К.: Видавництво "Основи", 2020. — 680 с.
6. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. Галицький економічний вісник. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007